

GLASILO SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

LETO XXII.

V LJUBLJANI, 15. SEPTEMBRA 1919.

ŠTEV. 9.

Na pomoč čebelarstvu.

Letošnje leto je za čebelarstvo v prav mnogih krajih naravnost katastrofalno. Letošnji velik traven bomo pomnili vse svoje žive dni. Vsa narava bi bila morala biti odeta v cvetje in našim ljubljenkam miza bogato obložena, toda prav v tem času je zavladala v panjih najhujša beda in zgodilo se je, kar pomni le redko kateri čebelar, vel. travna so panji umirali od gladu. Najmanj tretjina ljudstev je padla, pri čemur so prizadeti posebno oni, ki obratujejo še po starem kopitu, ker se niso mogli pač tako lahko prepričati, da čebele gladujejo. Ali tudi pozneje je bila slaba. Mraz je stisnil cvetje, ki se je sicer razvilo, a ni medilo in tudi ni nastavilo sadu. Akacija je pozebla, paša na travnikih je oviral dež, jelovo drevje letos sploh ni medilo, glavna paša je bila torej v marsikaterih krajih uničena docela. Pač pa sta medila kostanj in nekoliko tudi lipa, kar je čebele napeljalo, da so jele staviti sredi poletja prav obilo zalege in tudi močno rojiti. Toda večni dež v pašnih dnevih je uničil veselje njim in nam. Panji so sicer natlačeni muh, a brez medu. Ako spodleti ajda, katere radi slabega vremena sploh niso mogli veliko sejati, bodo panji v jeseni brez zimske zaloge. Ker je sladkor tako neznansko drag, gledamo čebelarji pač s strahom in trepetom v bodočnost. Strašno je povedati, pa zgodilo se bode, kar se ni zgodilo še nikdar, odkar

je vpeljano moderno čebelarstvo: marsikdo, posebno če nima gmotnih sredstev, bo prisiljen, poseči po nekdanjem barbarškem sredstvu, da bode čebele raje uničil sam, namesto da bi jih pustil počasi umirati od gladu. Posebno žalostno bode s čebelarstvom na kmetih, in opravičeno smemo trditi, da bode kmetsko čebelarstvo v mnogih krajih popolnoma uničeno, ako se ne oskrbi pravočasno izdatno pomoč.

Da bi bila propast čebelarstva, kakršna se nam obeta za prihodnjo zimo, velikanska škoda za naše narodno gospodarstvo, je pač vsakomur jasno. Ta škoda bo tem večja, ker se je število panjev vsled tega, da je bilo toliko čebelarjev leta in leta v vojni in so bile živalice v mnogih slučajih pripuščene same sebi, že itak prav zelo skrčilo. Opravičen je toraj naš klic: Na pomoč čebelarstvu, dokler je še čas! Naši narodni zastopniki, naše kmetijsko poverjeništvu, katero gotovo tudi upošteva važnost te panoge za narodno gospodarstvo, naj takoj, posebej naj bode še naglašeno takoj, ako se ni morda že zgodilo, ukrene vse potrebno, da se nakaže za jesensko pitanje pravočasno dovoljna množina sladkorja, — ne kofetarcam, ampak čebelarjem!

Priznamo radi in hvaležno, da so merodajni činitelji oskrbeli v pretečeni spomladi za čebele precejšnjo množino sladkorja. Ampak ta sladkor je došel prepozno

in se mu je žalibog tudi odprla pot v nepravde, nečebelarske roke. Ne rečemo, da bi namen ne bil blag, nakloniti sladkor vsem čebelarjem in ne samo tistim, ki so včlanjeni v čebelarskem društvu. Sladkor se je namreč delil, vsaj drugače ni bilo mogoče, — na maloštevilnih izdajališčih, torej za več občin skupaj. Odpravniki pa niso mogli vedeti, ali je vsak, ki je prišel z občinsko izkaznico v rokah, res tudi čebelar. Navezan je bil na pismena potrdila županstev in takšna potrdila si je izposlovalo jako mnogo neopravičenih oseb, ki niso nikdar gojile čebel. Je že res; stiska za sladkor je bila tudi drugače strašna, upoštevamo te razmere in kočno — jezične kofetarce se lahko ustraši tudi najbolj korajžen župan, da ji raje ustreže, samo da se reši. Če bi se pa bil nakazal sladkor samo za organizirane čebelarje, bi bila kontrola lahka in naklonitev na neopravičene bi bila malone izključena. S to uredbo je bilo torej v precejšnji meri prikrajšano naše čebelarstvo in oškodovana naša čebelarska organizacija, kar prav gotovo ni bilo umestno.

Da bi se v prihodnje taki nedostatki onemogočili, odločno povdarjamo sledeče:

1. Ukrene naj se vse potrebno, da bode sladkor za naše čebelarstvo, ki je letos v skrajno kritičnem položaju, pravočasno, to je do 20. kimavca t. l. čebelarjem na razpolago.

(Pride do konca t. m. Op. uredn.)

2. Pravico do naklonjenega sladkorja imajo le tisti čebelarji, ki so bili tudi že v pretečenem letu društveni člani.

(Pravico do njega imajo samo člani, ki so vplačali udnino za l. 1919, v znesku 12 K. Op. uredn.)

3. Izposluje se naj ta sladkor carine prost, toraj po taki ceni, da bode omogočena tudi revnejšim in kmetskim čebelarjem, ki že itak hudo občutijo denarne stiske in tudi niso in bržčas ne bodo dobili letos za med nič. V nasprotnem slučaju, torej, če bi bil naklonjeni sladkor neprimerno drag, bi si ga mnogi taki čebelarji ne mogli nabaviti in velika množina panjev bi bila uničena.

(Kdor pozna razmere v državni upravi, bo vedel, da je danes nemogoče doseči kako znižanje cene, oziroma kako izdatno podporo v to svrhu. Sladkor, ki ga dobimo je po 12 K kilogram. Ako bi nam država dovolila v to svrhu recimo celih 100.000 K, bi bil pa po 11 K. Za izdatno znižanje cene bi morali dobiti milijon kron podpore. Op. uredn.)

Naj bi naš klic ne bil glas vpijočega v puščavi! Tisti, ki imate moč in dobro voljo, pomagajte nam in našim gojenkam, dokler je še čas. Ako ne dobimo pravočasno izdatne pomoči v sladkorju po zmerni ceni, kaj lahko bode prihodnje spomlad udejstvena sodba: Cvetoče slovensko čebelarstvo je uničeno po malomarnosti tistih, ki bi bili lahko pomagali, pa niso hoteli!

(Pričujoči članek smo predložili s ponovno prošnjo na ministrstvo za prehrano v Belgrad — žalibog, da brez povoljnega uspeha. Sladkor smo morali izposlovati sami, Belgrad se ob sedanjih razmerah bore malo briga za čebelarje. Op. uredn.)

Mih. Levstik. — Celje.

Izkušnje s prevešanjem.

Prav je, da ste gospod urednik objavili članek g. Jaklja v »Čebelarju«, obratno bi bilo zelo napačno, ko bi ga vrgli v koš. Le na ta način nam je mogoče priti v tako važnih zadevah na jasno. Čemu na tihem se norčevati in posmehovati kakemu opravilu? Ravno pri čebelarstvu je mnogo pra-

vil, ki gredo od ust do ust, iz enega časopisa v drugega in celo po najraznejših knjigah jih najdeš, dasi ta pravila še daleč niso pravila, ker jim mati narava prekriza mnogokrat račune. Nič bolje se ne godi našemu prevešanju.

Stvarnih dokazov proti prevešanju

pravzaprav v g. Jakljevem članku sicer ne najdem, trdim pa odločno, da so gosp. Jaklja skušnje s prevešanjem krajevne in niso tako resne, kot si on misli. Enotnosti v prevešanju ni, pravite. No, saj je ni treba. Čebelariti v raznih krajih na isti način, bi bilo popolnoma napačno.

Prevešanje ni tako novo, da ne bi bilo preizkušeno. Iznajditelj Preuss ga v svoji knjigi »Meine Bienenzucht-Betriebsweise und ihre Erfolge« zelo natančno opisuje in podpira z uspehi. Ni ostal osamljen, dobil je mnogo posnemalcev, po celem svetu, osobito v zadnjem času.

Kuntzsch, ki je napravil s svojo knjigo »Inkerfragen« pravo revolucijo med nemškimi čebelarji, ga sicer ne posnema dosledno, ker to ne bi bilo originalno, pač pa preveša. V mnogih nemških časopisih in knjigah se oglašajo razni iznajditelji s svojimi panji in sistemi, za naštevanje bi rabil pol »Čebelarja«, jih hvalijo nad vsemi ostalimi, toda povsod najdemo princip zabranjevanja rojev. Ali je prevešanje kaj drugega? Gotovo ne! Nesmisel pa je trditi, da se s prevešanjem zabrani rojenje, ker ni vedno istih okoliščin. Ameriški čebelarji so gotovo mojstri v čebelarstvu, pa ne prevešajo, Francozi so s svojim Sylvia-kom neizprosni protivniki vsakemu pogledu v plodišče, Angleži se za Preussa še zmenili niso, tudi Švicarji so ga v svoji vsevednosti ignorirali, Nemci, znani po svoji disciplini, se niso upali seveda niti na stran ozreti od svojega panja, ki ga je priporočilo društvo. Toda prišli so »krivi preroki« in zmešali glave celemu svetu.

V letih z dobro pašo, lahko delaš kakor hočeš, imel boš obilo medu, v slabi letini ga vsa umetnost ne spravi skupaj. Za smernico naj nam bodo pa le srednje letine.

Govoril bom o svojem kraju, zato pridem z g. Jakljem navzkriž. Čebele morajo rade iti v medišče in predno jih zvabim gor (v tej zadevi mi ravno ne manjka načinov), mi A. Ž. z malimi izjemami nastavi matičnjake in seveda tudi izroji. Koliko bi moral imeti zaloge medu v satnikih, če

bi hotel pri par sto panjih devati spomladi med v medišče?!

S prevešanjem pa posežem ravno v pravem času v čebelino gnezdo, to je ob času, ko stojijo čebele pred odločitvijo za rojenje. Res je nasilen način, je pa v glavnem, če je pravilno izvršen v potrebnih slučajih, smotren in koristen. V potrebnih slučajih rečem, kar dam tudi g. Jaklju prav, da ni vedno na mestu prevešanje. Dobičkaželjni, novodobni čebelar se ne zmeni mnogo za klofuto, ki jo priloži naravi.

Sicer se prevešane čebele kmalu privadijo novemu gnezdu in so zelo hitro v starem tiru, osobito, če se preveša le polovico satov.

Čebelnemu nagonu po razvitju smo ugodili in družini tako za nekaj časa pregnali misel na roj. Med tem nastopi takozvana glavna paša in roji so prepričani. V tem smo si pač edini, da ob obilni paši in zadostnem prostoru čebele ne rojijo rade.

Iz čisto istega vzroka g. Jaklju čebele ne rojijo. Predno se namreč panj razvije, ima on dobro pašo in misel na roj je pokopana. Pač mu rojijo pozneje, ko preneha intenzivna paša. Amerikanci imajo stalno dobro pašo, in se jim ni bati obilega rojenja, Nemci eni kot drugi s Švicarji vred imajo leno pasmo. Nam ostane pri naši kranjci le umetni način zabranjevanja, dosedaj je še najuspešnejši: prevešanje.

Preuss in drugi »iznajditelji« prevešanja so čebelarili prvotno na ta način, da so kar odprli ali nastavili medišče. Zapustili so ta način in imenovali prevešanje iznajdbo, ki da mnogo medu in malo rojev.

Verjamem rad, da dajo nekatera izrojena ljudstva med, stvar je popolnoma individualna, priporočiti Vam morem le: vzgajajte si od njih matice.

Omenil sem »krive preroke«, ki so narečili revolucijo v čebelarstvu. Najznamenitejši med njimi je gotovo Kuntzsch, ki prezimuje v medišču in preveša doli, Preuss in Wiederhold tako kot mi, Elsässer preveša na stran, razni drugi slično.

Načini so razni, vzrok in cilj je vedno isti, dasi so vsi načini le navadno naše staro prevešanje. Elsässer zameni tudi žrelo in prevešene čebele od starih popolnoma loči, da si vzgojijo popolnoma novo matico. Njegovo delo temeljito pregledano, je navsezadnje zopet navadno prevešanje.

Če se Nemci preklajo, kako naj prevešajo, mi vendar prevešanja ne bomo opustili, ko je že vpeljavano in se je splošno dobro obneslo.

Ali in kako naj kdo preveša, prepustim vsakemu posamezniku v preskušnjo. Vsekakor je začetnikom svetovati prevešanje, ker je več slabih krajev in letin kot dobrih, v kojih prevešanja ni treba.

Metodo g. Jaklja seveda preizkušam in Vam objavim uspeh v »Čebelarju«, ako katerega izmed naju prej burja ne vzame.

J. Kajfež. — Nova Sela.

V trgovino z narejeno obleko je vstopil Primož Raca. Iz navade, ne iz potrebe, se je med vratmi pripognil, ker je bil čez 2 metra visok.

V trgovini ni bilo slučajno nikogar drugega nego trije trgovski pomočniki in vajenec, ki se je dolgemu, koščnemu možu tako čudil, da je imel še usta odprta, ko je že ta stal pred pultom.

»Kaj želite, gospod?« vpraša komi.

»Suknjo!«

»Kako dolgo, prosim?«

»Do kolen!«

»Izvolite malo potrpeti, jo takoj poiščem v skladišču.«

G. Raca se vsede, vzame v roke na pultu ležeči cenik najnovejše obleke in bere.

Čez pol ure prineseta dva skladiščnika poln naročaj raznih sukenj. Postrežljivi komi namigne odjemalcu, ki sleče suktnjo, da pomeri novo. Ali ena suktnja je zanj prekratka, druga bi že bila dosti dolga, a ima zanj prekratke rokave, tretja je zopet preširoka v plečih ona pa preozka v pasu.

»Gospod! Ali veste kaj?« se oglasi vajenec.

»Kupite dve suktnji, ono dolgo s kratkimi rokavi za poletje, to kratko z dolgimi rokavi za zimo!«

»Tiho! Svetuj kadar te bom naprosil!« odsekne užaljeni g. Raca in vpraša komija:

»Zakaj pa nimate več primernih sukenj, da bi si mogel izbrati?«

»Oprostite, gospod! Rad, zelo rad bi vam ustregel, a ne zamerite, tako velik še Goliat ni bil! Sem v tej trgovini že deset let, pa suktnje take mere še nismo potrebovali!«

* * *

Prav ima g. Jakelj, ko se pritožuje čez razno prevešanje. Res ni nobenih natančno določenih in začetnih pravil za prevešanje satnikov iz vališča v medišče. Ta preveša že malega, drugi velikega travna, ta prenese le dva do tri sate zaprte zalege brez vse trotovine, drugi 5 satov pa tudi trotove, a brez zalege itd.

Mislím, da skušnja dela čebelarja pa nikakor ne knjige in časopisi. V teh nahajamo le glavni, splošni pouk in pa razna navodila, kako naj bi to ali ono opravilo izvrševali. Ukazov, določil, odlokov mi čebelarji ne poznamo! Poznamo in priznamo le skušnja, kako naj bi čebelarstvo s pridom izkoristili. Kakor ni vsaka suktnja za vsakega in kakor g. Raca ni mogel izbrati, ampak je moral iti iz trgovine h krojaču, da mu je ta suktnjo pomeril in naredil primerno njegovi velikosti, tako mora čebelar precej let izbirati razne načine čebelarjenja in upoštevati razmere kraja, čas cvetja, udobnost panja itd., da končno najde in si določi zanj najbolj koristni način čebelarenja. Odtod pride, da ta preveša prej, drugi pozneje, eden tako, drugi onako! Skratka: Ni vsaka suktnja za vsakogar.

Vendar se mi zdi, da je najboljši način prevešanja ta, ki ga priporoča g. Žnideršič in ki bi z malimi izpremembami utegnil postati splošen. Prevešaj ob lepem vremenu med 10. in 2. uro opoldne koncem malega ali v začetku velikega travna, kadar so že vse ulice med in pod satniki in dnom gosto s čebelami zasedene tako, da

iz panja skozi žrelo puhti vročina! Prenesi le tri do pet satov zrele zalege s čebelami vred, ki na njih sedijo.

Sate z bolj odprto zalego in matico pusti v plodišču, Poleg satu, na katerem je sedela matica in ki pride sredi plodišča, deneš na vsako stran ali enega ali dva prazna, popolnoma izdelana čebelna sata ali cele satnice, pritrjene za žico. Plodišče od medišča, ki ga dobro odeni, je ločeno z matično rešetko. Pri prevešanju nikari ne prezri morda že nastavljenih matičnjakov, ki jih poreži, in pa trotovskega že zaleženega satja, ki ga znatno omeji! S tem preprečiš za nekaj časa roj.

Če je prav dobra paša in je opravičeno upanje, da bo dalje ostala, prevesi čez 14 dni one že zaležene sate iz plodišča v medišče in z medom napolnjene iz medišča v pločišče, da omejiš zaleganje in izrabiš dobro pašo. Navadno se osmi dan po prevešanju pregleda medišče, če je tam kaj trotov, da se ob solnčnem dnevu izpuste, ali če so čebele nastavile kaj matičnjakov, da se odstranijo, ali če je tjakaj zašla matica, da se spravi nazaj v plodišče.

Vendar se nikakor ne more tajiti, da je prevešanje kolikor toliko stava v loterijo in da je združeno tudi za najbolj izvežbanega in ročnega čebelarja s precejšnjim, ne ravno prijetnim opravičilo, zlasti v panjih, ki imajo nepremakljivo medišče!

Jaz čebelarim v panjih lastnega izvora, ki imajo premakljivo medišče zgoraj in nepremakljivo medišče ob strani. Obe mi prav dobro služite.

Prvo za prevešanje, drugo za razširjanje plodišča oziroma za drujca, trekovca, da z njimi jeseni okrepim plemenjaka in zmenjam matico, če sem z večkratnim prevešanjem ob izvrstni paši preprečil roj. Da imam s prevešanjem satov iz plodišča v nastavek (medišče), ki ga položim poleg sebe na stol in ki se odpira od zgoraj, tako kakor plodišče, lahko, da, zelo lahko delo, je pač umevno. Tu ni nobene nevarnosti, da se kaka čebela stre, satniki nepravilno obesijo, satje polomi itd.

Za to opravilo uporabljam solčni dan

in kadar je panj res poln, zelo poln čebel. Rojile bi koncem malega travna ali v začetku velikega travna, ako bi ne prevešal. Ker se pa tudi s prevešanjem, vsaj v našem kraju, težko popolnoma prepreči roj in ker ob ugodnem vremenu meseca rožnika lahko nastane prav izdatna paša v gozdu, zato sprejemam od vsakega plemenjaka še pred prevešanjem prvca. Drujca vrnem, ko sem porezal v izrojencu vse nastavljene matičnjake in trotovino. Mlade matice, ki so izlezele med mojim delom iz matičnjakov, pustim v panju, ako jih slučajno ne potrebujem za rezervne panjiče, da jih čebele same odstranijo. Če nisem prezrl kakega matičnjaka, ne rojijo več.

Da so ti panji z vrnjenimi drujci zelo močni, si lahko vsakdo misli! V panju je še precej zaprte, zrele zalege, vse čebele, ki so bile na paši in še celi vrnjeni drujec.

Čez tri tedne, torej koncem vel. travna ali začetkom rožnika, poveznem na plodišče nastavek, v katerega denem le za vabo en sat z zrelo zalego in medom, druge sate izdelane, a prazne.

Tako z uspehom čebelarim jaz, a vprašanje je, če bi isti način tudi drugod uspel? Ni vsaka suknja za vsakogar!

Fr. Lakmayer. — Preddvor.

Ko sem čital članek »Proč s prevešanjem« gosp. Val. Jakeljna, sem si mislil: »Te ga pa ne podpišem!« Zanimala me je še opomba uredništva, ker ima pisatelj že tam odgovor. O tem predmetu se toliko ne piše kot govori. Prevešanje je bilo mnogokrat povod krajšim in daljšim razgovorom.

Prevešanje je vobče stvar individualnega okusa posameznega čebelarja. Eden se vglubi v ta, drugi pa v drugačni način in je prepričan, da je isti način pravi. Kakor je vse čebelarsko obratovanje odvisno od paše, vremena in individualnosti čebelarja, tako je tudi prevešanje. Čebelarim šele 7 let v A. Ž. panjih in prevešam. Prepričan sem, da se v tem panju mora

prevešati in da je vse obratovanje navezano na prevešanje. S prevešanjem zabranim rojenje in mi dosedaj še noben prevešen A. Ž. panj ni rojil. To je čebelarstvo na med. Pred kostanjevim cvetom sem dobil še vedno iz medišča 10—15 kg medu. Pri prevešanju istinito nimam nobenega sistema in načel; jih tudi ni treba. Ne pazim na število predjanih satov. Matica mora ostati spodaj in kolikor mogoče vsa trotovina. Dodajo se le celi sati, nikdar pa ne začetki. Sicer pa umen čebelar po paši in razvoju panjev lahko sam razsodi, na kakšen način naj njegova roka posega vmes. Prav nič me ne briga, ali matica takoj leže jajčka ali ne. Jaz hočem le med in to dosežem s prevešanjem, ker mi panj ne roji. Sicer pa matica po prevešanju jako hitro začne z zaleganjem. Družine se namnože, da je veselje in kako krasno nosijo sedaj, ko to pišem iz otavnih »roč«. Kako bo nosilo to krepko ljudstvo še le v 10—20 dneh iz ajde ter bo v ugodnem vremenu medišče zopet polno! Čez zimo imam od leta do leta vedno krepke plemenjake. Z njimi nimam drugega posla, kakor da jih prevesim in jim odvzamem med. Plodišče pustim v jeseni nedotaknjeno. Vsako drugo ali tretjo leto zamenjam ob vzimovanju matico. To je gotovo manj posla, nego ogrebanje I. roja, porezovanje trotovine in matičnjakov ali pa vrnitev drujca plemenjaku. Sploh sem pa sovražnik vsakega porezovanja trotovine; ta posel je neko nenaravno in kruto poseganje v čebelino življenje. Začetniku bi ga pa celo nikdar ne priporočal. Pri tem delu lahko obleži tukaj kosček in zopet tam kaka drobtina zalege, ki lahko povzroči gnilobo. Pri vzimovanju omejimo trotovino. Ako si čebele napravijo v kakem kotičku še nekaj trotovih celic, bo to imelo le malenkosten vpliv na moj pridelek medu. Ako pravi gosp. Jakelj »Proč s prevešanjem!« rečem jaz z večjo upravičenostjo »Proč z izrezovanjem, zlasti trotovine!« Tudi matičnjakov nisem še izrezoval in jih tudi ne bom. Ves panj moraš razstaviti, vse matičnjake ogledati — po-

tem porezati in le enega najbolj razvitega pustiti. Morebiti mlada matica že koraka po satovju in kaj rada odleti v zrak ter se izgubi; ta bi bila bržkone najboljša za pleme. Ljudstvo razburiš in lahko se pripeti, da sam povzročiš brezmatičnost. Ako so pogoji v panju in v naravi za drujca, naj pa roji. Saj itak združujem pred ajdo, ali pred vzimovanjem. Ne dam tedaj mogočega prevešanja za izrezovanje matičnjakov. Prepustimo čebelo kolikor mogoče svoji naravi in v tem oziru je prevešanje čebeli veliko bolj prikladno kakor n. pr. obglavljanje trotov.

Nikakor si pa ne morem tolmačiti gosp. Jakeljnovе trditve, češ, da so tista ljudstva, ki jim je zabranil roje, bilo o kresu, ko se paša pretrga, najbolj revna z medom, ter so ona, ki so odrojila, imela vsaj nekaj. Vsak roj odnese vendar nekaj medu. Ako pa prej ne roji, ostane tamend v njem. Panj ki roji, ima vendar nekaj tisoč čebel več, ki v najboljši paši tudi berejo in tudi nekaj naberejo. Ako so bili roječi in neroječi panji v enakem, normalnem in dobrem stanju, morajo neroječi z medom biti vendar daleč naprej. Zaradi pridelka roje zabranjujemo in če bi bila trditev g. Jaklja splošno resnična, ne vem, zakaj se potem ves čebelarski svet trudi, da bi iznašel zanesljivo sredstvo proti rojenju.

»Pitaj rajši zjutraj nego zvečer!« Gosp. Jakelj je še pristavil, če se mi bati ropanja, in sicer pred izletom. Pitanje zjutraj bo povzročilo redno in povsod ropanje — gotovo pa v času brez paše. Saj pitamo zvečer, pazimo, da se kaplja ne raznese, vse sploh pravilno opravimo, a vendar vidimo drug dan kakega tata, ki se ga naša krepka ljudstva komaj ubranijo.

Nisem imel namena se baviti s podrobnostmi, vendar sem čutil potrebo, se s tem dopisom oglasiti. Vsa pota vodijo v Rim, in ako gosp. Jakelj pride do medu in na svoj čebelarski račun, ima zase tudi prav.

F. Kurbus. — Celje.

S člankom g. Jaklja se strinjam tudi jaz. Poskušal sem že v več krajih spraviti čebele v središče s prestavljanjem zalege in medenih satov, s praznim satovjem in satnicami.

Pred tremi leti me je naprosil neki čebelar na Opčini pri Trstu, da bi mu prišel prevesiti čebele. Čez par dni sem se res mimogrede oglasil pri njem in našel 12 AŽ panjev popolnoma godnih za prevešanje. Ker sem imel le prav malo časa, nisem utegnil prevešati »po pravilih«, ker bi se bil zamudil predolgo. Kaj storiti? Hitro sem se odločil. Gospodar je pripravil prazno satje, jaz pa kar ločilne dilje ven in rešetke noter. Nato sem nastavil v vseh 12 mediščih prazno satje. Le po en skrajni sat z medom in cvetnim prahom sem vzel iz plodišča in je prestavil v medišče. Dobro pol ure sem bil z vsem gotov. Ko sem prišel čez 5 dni pogledat sem našel vsa medišča zasedena in povsod v satju že med.

Leta 1917 sem imel za poskušnjo 1 AŽ panj na Vrhniki. Paša je bila izvrstna na jelki. Ker nisem imel nič izdelanega satovja, sem nastavil v medišče same satnice. Pa so mi začele čebele delati satje in zanašati satje kar od spodaj navzgor.

Zapredle in zazidale so plodišče z vališčem, tako tesno, da ni bilo nič mogoče spraviti narazen. Nad plodiščem je bilo vse zanešeno z medom, zgornji del medišča je bil pa prazen. (Ko bi bili prevesili v medišče pa le en sam sat z zalego, bi bile čebele redno zasedle vse medišče in delale pravilno od zgoraj navzdol. Op. ur.). Leta 1918 sem poskusil v Nabrežini tako, da sem pri enem AŽ. panju, ki je imel v plodišču 8 satov dobro zasedenih, odprl medišče in nastavil vseh 9 satov izdelanih, pa popolnoma praznih. Drugemu ravno takemu plemenjaku se pa dal v medišče polovico izdelanih satov polovico pa satnic. Čez 10 dni ste bili obe medišči zasedeni in že močno zanešeni z medom. Seveda moram povdarjati, da je bila paša izvrstna.

Jaz bom delal vedno takole: Ako bom imel izdelano satje, ga bom v medišče kar nastavil brez prevešanja. Kadar bom moral seči po satnicah, bom pa iz plodišča prevesil 1 sat z medom in obnožino.

Prepričan sem, da bom na ta način dosegel dober uspeh.

(Gotovo! Toda le ob dobrih letinah in ob taki paši kakor je na Nabrežini ali pa v gozdu, ko medij jelka. Op. ur.)

M. Mihevc. — Vič.

Mnenja o medunosnosti lipa.

Imam dva Kanitz-ova magacina (panja). Leta 1917. so čebele brale od začetka rožnika na jelki in so mi napolnile medišče s samim jelkovim medom. Mal. srpana začno pri nas cvesti lipa. Čebele so zapustile jelko in so se s tako silo zagnale v lipov cvet, da so letale celo po noči ob mesečini na bližnje lipa. (To pa menda ne bo res? Op. uredništva). Ravno tiste dni pride k čebelnjaku neki profesor iz Kočevja in hoče kupiti 10 kg lipovega medu v satju. Nisem dolgo premišljal, pa sem potegnil 4 polne okvirje iz medišča enega Kanitzovega magacina. Tehtali so ravno 8 kg. Gospod je bil izredno zadovoljen z

»lipovim medom«, jaz pa tudi. Namesto odvetih polnih, sem dal v medišče 4 prazne sate, ki sem jih imel v rezervi.

Na lipo so letele čebele potem še cele 3 tedne. Mislim si: Sedaj bom pa imel čist lipov med. Hodil sem gledat dan za dnevom v tiste štiri sate, toda zaman, ostali so suhi, dokler je lipa medila. Ko je odzvetela, so se čebele zopet lotile jelke. In glej, v petih dneh so bili satovi zopet polni in zadelani kakor prej. — Po mojem mnenju lipa ni medunosna rastlina. Njene cvetje ima le tako mamljiv duh, da z neko silo privablja čebele nase. Kadar pripravljam sladkor za čebele, denem vanj kuhat

nekoliko lipovega cvetja. Tak sladkor čebele jako rade vzamejo, ker ima prijeten vablji v onj. Filip Krš, — Kočevje.

S člankom »Kaj je z lipo?« v 7. številki »Slov. Čebelarja« se popolnoma strinjam. Čebelarim že 25 let in sicer ne samo tod okrog, ampak izvečine v primorskih deželah. Navado imam že od nekdanj, da prepeljavam čebele v pašo v razne kraje. Ko sem bil v Nabrežini, kjer je paša samo spomladi, sem jih vozil poleti v Logatec, kjer je veliko lip in jelovi gozdi.

Neko leto pred vojno sem imel silno močne panje. Kdor jih je videl, se ni mogel načuditi tem orjakom. Saj ga pa tudi ni boljšega kraja za spomlad in jesen, kakor je na Primorskem. Tam se zaleže živali, da je čuda. S takimi močnimi družinami sem prišel v Logatec. In kaj je bilo? Dokler se ni lipa razcvetela, so bili panji vedno enako močni, živalni. Ko je pa lipa odcvetela, pa ni bilo ne živali, ne medu.

Prvo leto nisem niti opazil, kam so izginile čebele. Drugo leto tudi ne, ker je takrat izvrstno medil gozd (hoja). Pač pa sem stvar preizkusil tretje leto, ko sem bil vedno ob lipovem cvetju 14 dni pri čebelah. Vsak dan je bilo manj živali v panjih, tako da sem moral nekatere združiti,

dasiravno je bilo vreme vseh 14 dni še dovolj ugodno, da so čebele lahko vsak dan izletavale. Poizkušal sem čebele pred panji, pa ena bolj suha in prazna kakor druga. Grem na lipo, kjer je vse mrgolelo čebel. Toda tudi tu ravno isto, kakor pred čebelnjakom: suša, popolna suša. Ni kazalo družega kakor čebele popôkati in hajd z njimi nazaj na Opčino.

Posebno priliko za opazovanje lipe sem imel tukaj na Krasu. Nekega dne, ko je lipa močno cvetela, splezam nanjo in poizkušam zopet izprešati kaj medu iz čebel, pa vse zaman; tako so bile suhe, kakor v Logatcu. Naslednjo noč je močno deževalo. Hajdi jutraj pogledat, kaj počno čebele po dežju na lipah. Ko pridem pod drevo, je zgoraj že tako šumelo, kakor bi lipo obletavali roji. Toda po tleh je bilo toliko mrtvih čebel, da nisem imel kam stopiti. Iz tega sem sklepal, da so ostale po noči na lipah, odkoder jih je po noči spral na tla dež. Ravno isto sem izkusil že prej v Istriji in v Furlaniji, pa žalibog nisem vedel, zakaj je vedno toliko mrtvic pod cvetočimi lipami. Šele leta 1916. sem se prepričal, da je lipa čebelam in čebelarju le v škodo. Svetujem vsakemu čebelarju, da naj bo ob lipovem cvetju čim dalje od lip. Če ne bo imel od tega drugega haska, si bo ohranil vsaj živalne panje.

M. Mihevc. — Vič.

Brezletnost ali nosema.

Devet let sem čebelaril v hribih in niti enega leta se ne spominjam, da bi ne bil imel te bolezni v čebelnjaku. »Brezletnost« jo imenujem zato, ker čebele po nji napadene, ne morejo vzleteti, »nosema« jo imenujemo pa po bacilu »nosemo«, kateremu je dal to ime prof. dr. Zander v Erlangenu na Bavarskem. Največ žalosti in škode mi je ta bolezen napravila meseca maja in junija. Obolele čebele hite ena za drugo iz panja, padajo na desko pred čebelnjakom, se prekucujejo, vstanejo in zo-

pet hite naprej, padajo na tla obležijo ali se prično zvijati, naprej poganjati, kakor bi hotele vzleteti, končno v gručah obstanejo in poginejo.

Bacil nosema se množi v črevesih in povzroča čebeli silne bolečine. Odkod je prišel v črevesa, še ni dokazano in tudi ne vedo s čem bi ga uničili. Zato nimamo nobenega uspešnega zdravila. Obolela čebela mora poginiti in ker je bolezen nalezljiva, se hitro razširja po celem panju. Medtem ko se bacil alvei (pri gnibli) pre-

naša že po okuženi matici na jajčeca, se bacil nosema prenaša od čebele na čebelo. Trot in matica za to boleznijo sploh ne obolita, kakor tudi ne šele izležene čebele. Te obolijo šele takrat, kadar prično streči zalegi. Zato sem mnenja, da povzroči to bolezen voda s tem bacilom okužena in ki jo donašajo za zalego v panj čebele vodarice. V ravninah, kjer je dovolj mehke, tekoče vode, se nosema le redko pojavi in še to ne v nevarni obliki. Dostikrat zadostuje, ako se taki čebelni družini poda zjutraj solnčnega dne nekoliko mlačne sladkorne vode, da se prisilijo k izletu. Umljivo je, da moramo skrbeti za snažno, čisto, zdravo vodo v napajalnikih pred čebeljnaki, kamor po vodo pridejo in v dotiko pridejo čebele iz vseh panjev.

Kadar se je bacil nosema v črevesih čebele razvil, postanejo čebele žejne in lačne. Zato porabijo silno veliko medu in celo obnožine, če medu ni dovolj. Nasledek tega je, da se nabere preveč blata v končniku, ki sili čebelo vun tudi ob najslabšem vremenu in zato tudi ne morejo vsled prenapolnjenega končnika zleteti. Ta bolezen je torej podobna griži, a se vendar lahko loči od nje.

Panj, v katerem se je že nosema zelo razpasla in zahtevala veliko žrtev, je izgubljen in zato, da se po njem ne zanese

kuža drugam, se zažvepla in mrtve čebele sežgo. Panj in satniki se razkužijo.

Če je pa po nosemi obolela družina še dovolj močna, jo preselimo v drug, čist, razkužen panj na zdrave sate ali na umetno satje. Če se spekulativno pita, ako ni v naravi dovolj paše, si hitro opomore. Matico je treba zamenjati le tedaj, če je prestara in ne dovolj rodovitna. Satje z zrelo zalego se prenese v novi, jim odkazani panj, da se izležejo čebele, potem se odstrani in prekuha v vosek. Med iz okuženega panju se porabi za domačo potrebo, vosek za svečavo,

Paziti je treba, da se tisto leto satniki okuženih čebel ne pridevajo drugim

Vendar si dobro zapomnimo, da vsaka brezletnost čebel še ni nosema! Po slabem, dalj časa trajajočem vremenu, kadar prične čebelam primanjkovati medu, prično uživati tudi obnožino. Ker je pa ta težko prebavljiva in se niso mogle sproti očistiti, prično lezti iz panju in seveda tudi poginejo. Če tako čebelo streš, ostane ti na tleh po obnožini rumeno blato. Daj hitro lačni družini zdravega redkega medu in v treh dneh je zopet v redu. Ker je pa v tem slučaju nevarnost, da je vsled lakote že zamrlo kaj zalege, preglej panj, da preprečiš še hujše zlo!

Fr. Lakmayer. — Preddvor.

Kranjska in hrvaška čebela.

Vsakemu čebelarju je znano, da čebele rojé. Ne ve pa vsakdo, zlasti ne začetniki, kako velika je v tem oziru razlika med poedinimi čebelnimi pasmami. Omeniti hočem par opazk o rojivosti naših najbolj sorodnih pasem — o kranjski in hrvaški čebeli.

Čebelarim že 15 let in gojim domačo hrvaško čebelo. Vsa ta leta sem marljivo opazoval njene lastnosti glede pridnosti in krotkosti, zlasti pa glede rojivosti. Letos spomladi pa sem kupil 15 rojev kranjske čebele, pa sem se v tem kratkem času prepričal, da se kranjica

močno razlikuje od njene hrvaške sestrice.

Hrvaška čebela je dovolj marljiva, pa precej huda in zelo vztrajna v borbi z roparicami. Roji manje in kasneje in samo ob dobri ali vsaj srednji paši. Ob slabi paši roji prav redkokedaj.

Pri kranjski čebeli sem pa opazil, da je nekoliko marljivejša in krotkejša od hrvaške. Zato pa ni tako odločna in vztrajna v obrambi pred tujimi vsiljivkami. Zlasti pa preveč rada roji. Zaraditega je z njo veliko težje racijonelno čebelariti na med nego s hrvaško.

Zelo redkokedaj se primeri, da bi hr-

vaška čebela rojila prej, predno nima zaidanega zadnjega kotička v košnici in včasih marsikak teden naseda pred košnico predno roji. Pri letos nakupljenih kranjičih sem pa izkusil velik nagon za rojenje, ker sta mi dva prvca dala vsak po dva roja. V štirih košnicah sem pa moral večkrat izrezavati matičnjake. Prvci so mi rojili, ko je bila še ena tretjina košnice

prazna in vrhutega ni bilo nobene paše in niso imeli nikake medene zaloge.

Konečno moram omeniti, da imamo letos izredno slabo čebelarsko letino. Zadnja nada je ajda. Če odreče še ta, potem bomo imeli prihodnjo spomlad komaj četrtino od sedanjega števila panjev, ker sladkorja ni dobiti niti za drag denar.

Drag. Presečki. — Krapina.

K izboljšanju čebelne paše.

Napredno čebelarstvo podpira pridne čebelice na vse mogoče načine, da bi nanosile hitreje in več medu. Človek jim pripravi udobno stanovanje, naredi namesto njih satje ali pa prikroji staro tako, da je takoj sposobno za uporabo. S tem je čebelam močno olajšano njihovo delo. Marsikatera zleti na pašo, ko bi morala sicer ostati doma.

Za trud in negovanje pa zahteva čebelar tudi plačila. Toda pogosto je razočaran. Nele, da čebelam nič ne preostaja, še zase ne dobijo dovolj in treba je na spomlad ali na jesen ali pa obakrat globoko seči v medeno dežo ali pa v mošnjo.

Slabo, deževno in mrzlo vreme je največkrat krivo, da čebele ne morejo izrabiti paše. Seveda v tem slučaju si ne more pomagati niti čebelar, niti čebele. Dostikrat in v marsikakem kraju pa čebele kljub najlepšemu vremenu nanosijo malo ali pa nič, ker ni cvetočih rastlin, ki bi izdlatno medile.

Brezbriznost čebelarjev in čebelarskih organizacij je kolikortoliko kriva, da marsikje primanjkuje čebelne paše. Za vse drugo se namreč brigamo, samo za izboljšanje čebelne paše se ne zmenimo prav nič.

Za danes omenimo samo eno rastlino, ki je vredna, da bi se razširila povsod, kjer imamo ugodne prostore in ki skoro nima para glede medunosnosti, ako je le količkaj ugodne vreme. To je robinija ali akacija.

Akacija je medunosna rastlina prve

vrste. O tem bi nam lahko povedali marsikaj zanimivega Goričani in Mažari. Pa tudi po nekaterih krajih Dolenjske je že razširjena in prav velikrat napolni panje. Ako zasadimo akacijo na prikladna bolj suha peščena tla, neznansko hitro raste in se tudi tako naglo širi na vse strani, da sčasoma zaduši pod seboj vsako drugo grmovje. Tri-štiriletni grmi že cveto, da je veselje in čim večja in starejša je rastlina, tem bolj cvete. Druga imenitna Tástnost akacije je ta, da ni tako muhasta kakor n. pr. ajda, ki včasih krasno cvete, pa nič ne medí, ker ni pravega vetra. Akacija medí najbrže ob vsakem vremenu. Ako med cvetjem dežuje in čebele ne morejo izletavati, je seveda ne morejo obrati. Njen cvet je tako ustvarejn, da čebele prav lahko pridejo do nektarja. Pa kako obilen je nektar v akacijevem cvetu! Teden dni lepega vremena o pravem času, pa so medišča polna. Cvete pa kratko dobo 8—10 dni, pa je po njej, zlasti ako je gorko in suho vreme. Cvete navadno vsako leto enako. Včasih se pač zgodi, kakor n. pr. letos, da spomladi pozebe, ako nastopi prehud mraz, ko je že začela odganjati. Vendar se to ne dogaja pogosto, ker jako pozno odganja. Ko je gozd že davno zelen, je akacija še vedno gola, kakor pozimi.

Akacija se razmnožuje na dva načina in sicer s koreninskimi izrastki in s semenjem. Kjer so za akacijo ugodna tla, poganja kot vrv debele, mnogo metrov dolge korenine na vse strani plitvo pod zemljo.

Iz teh korenin rastejo mlade akacije daleč okrog materine rastline. Ako jih primer- no izkopamo in odrežemo od glavne kore- nine, dobimo prav krepke in dobro ukore- ničene sadike. Še hitreje se pa razmnoži s semenom, ki raste v strokih kakor fižol in je podobno leči in silno trdo. Sejemo ga lahko kar naravnost po dotičnem prostoru, kjer nameravamo zarediti akacijo. Ali ga pa vsejemo najprej v sejalnico kakor n. pr. smrekovo ali sadno seme in potem dve- ali triletne rastline presadimo na stalno mesto.

Starejša akacijeva drevesa dajejo tudi izvrsten les za kolarje; v vinorodnih kra- jih sekajo tudi akacijeve kole za vinograde. Za drugo pa ni prida, ker je grozno trnje- va in bodeča, posebno dokler je mlajša.

Ali imamo pri nas kaj primernih pro- storov, da bi jih zasajali z akacijo? Dovolj!

Zlasti je primerna za razne brežine, meje, pašnike ni sploh prostore, kjer nam ne bi delala kake škode s tem, da bi izpodri- vala drugo koristnejše gozdno drevje.

Kakor že rečeno, akacija ne uspeva ravno v vsaki zemlji. Take neverjetno buj- ne rasti, kakor sem jo opazoval na Dolenj- skem, nisem videl nikjer drugje. Vsekako ji tudi vsako podnebje ne ugaja, dasi sicer raste povsod. Zdi se, da so ji posebno všeč gorkejšje lege.

Slovensko čebelarsko društvo naj ne- kaj ukrene, da se bo začela ta rastlina bolj širiti. Svetoval bi, da se v primernem kra- ju ustanovi drevesnica za akacijeve sadike, ki bi se vsako leto razpošiljale čebelarskim podružnicam, da bi jih razdajale med svoje člane. Kdo ima v tem oziru še kakšen na- svet?

A. P.

Izmenjava matic.

Hrvatski spisal † B. Pejnič. — Prevel Iv. Šega.

Dobra matica je prvi pogoj za uspešen razvoj vsakega panja. Stare, triletne ali pa celo štiriletne matice dokaj zaostajajo v poleganju jajčec, pogostoma se izjalove, ali pa ležejo samo trotovo zalego. Pač na- ravno, da panj s tako matico mora zelo oslabeti in slednjič propasti. Dogaja se pa tudi često, da tu in tam tudi mlada matica ne leže tako kakor bi morala in panj vsled tega polagoma gineva.

Take matice mora oprezen čebelar čim preje zamenjati z dobrimi, mladimi, oplojenimi maticami. Vsak čebelar mora imeti po razmerju svojih panjev nekaj mla- dih matic v rezervi, da si takoj lahko po- magaa, ako naleti na slabo matico, ali ako je iz kateregakoli vzroka kak panj prišel ob njo.

Prigodi se večkrat, da same čebele iz- menjajo svojo matico, ne da bi čebelar ve- del za to. So tudi slučajji, da ima kak panj poleg mlade tudi še staro matico. Da pa posamezni panji preležejo in to je večkrat,

kakor si čebelar misli, je dober dokaz pač ta, ker mnogo panjev sploh ne roji, a vendar imajo vedno lepo zalego in se sploh dobro razvijajo.

Zamenjati matice ni ravno težavno. Storiti pa mora to čebelar čim preje, tem bolje, kajti drugače panj preveč oslabi in pozneje tudi ne sprejme matice izlepa.

Ako hočemo kakemu panju zamenjati matico, moramo to storiti — ako le mo- goče — še prej, predno je opazil, da nima matice.

Panj, ki začuti, da nima matice, se razburi, zelo brenči, ali kakor pravijo če- belarji — »tuli«. Tako je do skrajnosti raz- kačen ter ne izletava pravilno na pašo. Brezmatičen panj, ki nima mlade zalege, sprejme prav rad novo matico, toda panj, ki ima dovolj mlade zalege, se pa brani sprejeti vsiljeno matico. Če opazijo namreč čebele, da so brez matice, a imajo dovolj mlade zalege, takoj nastavijo nekaj matič- njakov in za bodočnost je preskrbljeno.

Ako želiš dati brezmatičnemu panju matico, deni jo vselej v sredo zalege, tu so mlade, komaj godne čebele in te sprejmo takoj novo matico, stare čebele so bolj trdovratne, branijo se delj časa, sprejeti tako usiljivko.

Čebelar, ki pozna natančno življenje čebel, bo rabil pri izmenjavi matic taka sredstva in take načine, da se mu bo stvar vselej dobro sponesla. Matice se lahko izmenjavajo pri raznih prilikah in ob raznem času.

Porabljal sem češče pri izmenjavanju matic takozvani švicarski način, ki se mi je vselej prav dobro obnesel. Vzel sem vselej svojo pipo, natlačil jo s suhim, preperelim listjem in jo zapalil. Matico sem prinesel v matični gajbici pred letalo brezmatičnega panja, jo izpustil, parkrat zahuhal v letalo, da se je panj deloma napolnil z dimom, zamašil letalo za 10 do 15 minut in nakana se mi je vselej posrečila, če je bil roj le brezmatičen.

Ako pa le sumiš, da je kak panj brez matice, oziroma, da se prepričaš, če je nima, vzemi iz drugega panja okvir z mlado, še nezalepljeno zalego. Ako osumljeni roj ne napravi v dveh dneh v tej zalegi matičnjaka, ima še lastno matico, mogoče slabo. To matico je treba pač odstraniti in drugo dodati. Na ravnokar označeni švicarski način se lahko dá takemu panju mlado, še neoplojeno matico, bolje je pa pač, ako se mu postreže z že oplojeno matico.

V svoji dolgoletni praksi sem uporabljal pa tudi sledeči način: Staro, nerabno matico sem zaprl v gajbico ter jo tako zaprto postavil v plodišče, kjer sem jo pustil 5 do 10 ur. Sedaj vzamem staro matico iz kletke in zaprem vanjo ono, ki jo mislim pridati. Vratico v kletko napravim iz medenege testa ali pa nadomestim z tankim voščenim pokrovom. Čebele čez noč gotovo pregriznejo to zaporo, osvobodijo matico ter jo popeljejo v svoje kraljestvo.

Ako je panj že dalje časa brez matice, pa je nastavljen matičnjake, tedaj je treba najprej matičnjake izrezati in šele potem dati novo matico. V tem slučaju mora pa biti matica najmanj 24 ali tudi 48 ur zaprta v kletki, predno jo izpustimo. Dokler je še matica v kletki, moramo opazovati čebele, kako se zadrže proti zaprti matici. Ako vidiš, da čebele hočejo silomo vdreti skozi železno rešetko v kletko, tedaj ne smeš še izpustiti matice, ker bi jo čebele gotovo umorile. Šele po preteku enega ali dveh dni, ko so se čebele že umirile in se držijo le posamezne na kletki, smeš izpustiti matico.

Pri izmenjavi matice moraš paziti posebno na to, da ne vznemirjaš tega panja 4 ali 5 dni. Čebele se morajo nove matice privaditi, a matica mora tudi imeti mir, če hočemo, da vrši nemoteno svojo zadačo. Ako pa ljudstvo vznemirjamo, se prigradi prav lahko, da čebele umore v svoji vznemirjenosti in razdraženosti svojo novo kraljico.

O prevažanju čebel na pašo.

V mnogih krajih v Jugoslaviji prevažajo čebele v pašo. To se vrši v različnih letnih časih. V tem članku se hočem baviti s prevažanjem čebel v ajdovo pašo, kakor se to godi na Dolenjskem.

Začetkom meseca avgusta si preskrbijo čebelarji naših gorskih pokrajin, kjer ne sejejo ajde ali kjer ne medijo, ugodne postojanke v krajih, kjer sejejo veliko ajde.

Take so nekatere vasi, n. pr. okoli Novega mesta, Trebnjega, Vel. Loke itd. Pogodijo se s posestniki ter jim izročijo proti odškodnini svoje čebele v nadzorstvo. Stvar je s tem urejena. Tako približno je uvedeno od davnih časov. Izkušnja je pokazala, da niso vsi kraji enakovredni. Tudi si pridobijo čebelarji razne dobre in zle izkušnje, ki jih upoštevajo pri vsakolet-

nem prevažanju čebel v ajdovo pašo. Kjer kdo sluti boljšo pašo, tja pa pelja čebele. Vsled te neurejenosti se nekateri kraji preveč izkoriščajo, t. j. v dotični kraj pripelje preveč čebelarjev čebele v ajdovo pašo, dočim se drugi kraji ne upoštevajo, čeravno imajo ravno tako ali še boljšo pašo.

Umevno je, da so v teh krajih tudi domači čebelarji, ki računajo na dobro pašo v tem času. Navadno je v takih krajih zelo razširjeno čebelarstvo. Že mnogo let se čujejo od teh čebelarjev pritožbe, da njihovim čebelam škoduje uvažanje tujih čebel; pa ne zaraditega, da jim primanjkuje živeža, ampak ker se čimdalje pogosteje dogaja, da tuje čebele domačinke ropajo in to v takem obsegu in tako nasilno, da mnogi čebelarji obupavajo in si ne vedo pomagati. To oškodovanje zahteva pravične ureditve.

Jasno je, da je prevažanje čebel v ajdovo pašo ne le za čebelarstvo velevažno, ampak je tudi za oploditev ajde neobhodno potrebno. Na njivah, kjer ne obletavajo čebele cvetoče ajde, je ob času žetve polno gluhih cvetov. Res je, da čebelarji gorskih pokrajin prevažajo v ajdovo pašo samo dobre živalne panje, njih čebele so se ob obilni poletni paši ugodno razvijale, so silno pridne in vsled vožnje postanejo zelo razdražene. Ako prepeljana v ajdovo pašo ne najdejo takoj obilne bire, skušajo si siloma pridobivati med s tem, da vohunijo po tujih čebeljakih, kjer navadno naletijo na bolj slabotne panje, ki jih začno ropati. Če domač čebelar ne opazi te nevarnosti o pravem času in si ne zna hitro pomagati, ima v kratkem lahko veliko škodo. Prav tako se godi po ajdovi paši. Navadno se pripeti, da paša

na mah neha. Močne tuje čebele sledijo po paši, in ker jih vabi mamljiv duh po medu iz domačih panjev, jih napadejo, nastane ropanje, da v malih urah ves čebeljak izprazniijo. Pisatelj tega članka je videl sam tak slučaj; in premnogo pritožb znanih čebelarjev iz novomeške okolice mu potrjujejo to dejstvo. Ker se mora to oškodovanje domačih čebelarjev ustaviti, zato se priporoča sledeče postopanje:

Županstva imajo pravico — če veljajo še stare avstrijske postave v tej zadevi, ki se niso še preklicale — da dovolijo le določeno množino panjev v svojo občino, upoštevajoč stanje domačega čebelarstva. Ker se pa ne more pričakovati, da bi županstvo samo od sebe kaj ukrenilo, je dolžnost prizadetih čebelarjev, da ga v primerni vlogi na to škodo opozorijo in o pravem času, to je pred ajdovo pašo, prosijo za ugoditev. Prepričan sem, da bo vsako županstvo tako vlogo upoštevalo.

Kako naj si pa pomagajo tuji čebelarji, če se jim uvoz čebel v ajdovo pašo preprečuje?

Naša vinorodna Dolenjska ima ob ajdovem cvetju prav veliko takih leg, kjer je v izobilju čebelne paše. Samo navada je, da silijo čebelarji le v **posamezne** občine. Iz tega razloga naj bi si le ti porazdelili na obsežnejše kraje. S tem bi bilo obema strankama ustrezno. Domačim čebelarjem pa svetujem:

1. da se ukvarjajo bolj intenzivno s čebelarstvom, to se pravi, da naj gojé več in močnejših panjev;

2. da si pred začetkom ajdove paše s spekulativnim krmljenjem vzgojé močnejša ljudstva, pa se jim ne bo treba bati ropanja.

A. Lapajne. — Novo mesto.

Društvene vesti.

Odborova seja dne 22. avgusta 1919.

Navzoči gg.: prošt Kalan, Humek, Strgar, Slapšak, Verbič, Mesar, Zirkelbach in Okorn.

Gosp. predsednik otvori sejo in pozdravi vse navzoče. Tajnikom se izvoli g. Okorn, blagajnikom g. Mesar, ki prevzame tudi upravo lista.

G. predsednik izreče zahvalo dosedanjemu tajniku in blagajniku g. Zirkelbachu, kateremu se dovoli tudi primeren honorar za upravo lista in razdelitev sladkorja.

G. Humek se naprosi, da še nadalje obdrži uredništvo. G. prof. Verbič poroča o opazovalnicah. Odbor sklene, da po možnosti naroči potrebno orodje za opazovalnice. Naročijo naj se tudi razni čebelarški listi in nakupí nekaj knjig za društveno knjižnico.

J. Okorn, t. č. tajnik.

Čebelarška podružnica v Grahovem. V smislu sklepa ustanovnega občnega zbora je priredila tuk. podružnica dne 17. vel. srpana t. l. ob 15. uri čebelarški shod. Udeležba je bila častna. Kajti od 75 podružničnih članov jih je bilo navzočih nad 60. Poleg tega se je udeležilo shoda tudi nekaj nečlanov.

Predsednik pozdravi navzoče, povdarjajoč veliko udeležbo, ki je znamenje, da se zavedajo važnosti čebelarstva. Nato predstavi došlega predavatelja, ter ga prosi, naj začne s predavanjem.

G. Okorn pozdravi predvsem navzoče čebelarje v imenu poverjenišva za kmetijstvo pri deželni vladi za Slovenijo. Nato poda kratko poročilo o občnem zboru osrednjega čebelarškega društva. Iz poročila smo posneli, zlasti, da je cena medu poskočila do 40 K kg, vosku pa primerno višje in da se je članarina zvišala na 14 K.

V nadaljnem svojem govoru nam je prav poljudno očrtal pravilno čebelarjenje v Kranjčju, pravilno krmljenje, kuhanje sladkorja in pokladanje, izbiro dobrih plemenjakov in matic ter pravilno vzimljenje. Dotaknil se je tudi čebelarjenja v panjih s premakljivim delom.

Predsednik pozove nato navzoče čebelarje k stvarni debati. Oglasilo se je nekaj čebelarjev. Predlagalo se je, naj poverjenišvo za kmetijstvo nakaže podružnici sladkor za pitanje po znižani ceni, ker je skoro po vsem podružničnem okolišu napravila toča 3. m. lega srpana veliko škodo. Da ne bilo te uime, bi gotovo čebele nabrale zadostno množino medu za prezimovanje. Tako pa že sedaj mrjejo ne samo roji, ampak tudi plemenjaki. Jesenska paša tu ne pride v poštev. G. Okorn se naproša, da sporoči ta naš predlog s priporočilom poverjeništvu za kmetijstvo.

Nekateri člani, posebno oni iz Begunj, so se pritožili, da so prejeli komaj po eno ali dve številki »Čebelarja«. Predsednik jih opozori na razne poštné težkoče ter opomni, naj prizadeti vsak sam zase reklamira list pri upravi. Reklamacija je itak poštnine prosta. G. Okorn si je nato nekatere zabeležil.

Ker se po besedah g. praktikanta ne smemo preveč zanašati na sladkor za jesensko krmljenje, saj bi pri visoki ceni ne bilo niti racionelno, opozori predsednik čebelarje na združevanje slabičev, da rešimo vsaj nekaj dobrih plemenjakov. Menda je vsakdo prepričan iz svoje lastne izkušnje, da nam donaša več koristi deset močnih plemenjakov, ki bodo dobro prezimili, nego 50 slabičev, od katerih le redki dočakajo pomlad.

Ko je še večina čebelarjev doplačala po- višano naročnino 6 K ter napovedala število vzimljenih plemenjakov, je bil shod zaključen.

Predsednik.

Drobiž.

O nabiranju cvetnega prahu. V št. 5. l. l. »Slov. Čebelarja« piše g. Jocif o nabiranju cvetnega prahu. Spis je jako praktično sestavljen, da ga more vsakdo razumeti. Vem, da niso vsi kraji enako bogati na primer- nem cvetju, vendar pa nisem mislil, da bi ga kje tako primanjkovalo, da bi moral zanj skrbeti čebelar.

Pri nas na Hrvatskem, posebno v Za- gorju je toliko tega naravnega blaga, da mir- no trdim, da ga je veliko preveč. Redno

ga čebele nanosijo toliko, da je ena tretjina, včasih celo polovica vsega satja napolnjena z njim. Tako sem pred nekaj dnevi našel v nekem roju na desetih satih po 39 cm dolgih (koliko pa širokih? Op. uredn.) štiri in pol sata napolnjenih s samo obnožino. Dosti je slučajev, ko dobim iz medišča komaj kak kilogram medu, ker je vse satje nabito polno obnožine. Zato se mi bavimo z mislijo, kako bi preprečili preobilo nanašanje cvetnega praha, ker smo prepričani, da v mnogih slu-

čajih zelo ovira pravilen razvoj celega panja.

Drag. Presečki — Krapina.

Izvrstno sredstvo za združevanje rojev ali čebelnih družin sploh je fini vinski cvet (špirit), ki mu primešamo na pol litra 50 g rožmarinovega olja. Ta zmes ima jako močan duh, ki se ohrani do 14 dni. Kadar hočemo združiti dva roja ali dve družini, jima denemo v košnice v primerni škatlici, ki ji navrtamo pokrov, po nekaj kapljic te tekočine. V kratkem času imate obe družini popolnoma isti duh in se združita brez vsake nevarnosti, da bi se med seboj spoprijele. To sredstvo mi vedno vrlo dobro služi, posebno pa je pri združevanju rešilo marsikaki čebeli življenje.

Suh, lepo osnažen in zbran mah je najizvrstnejša snov za mašenje raznih praznih prostorov med posameznimi panji ali med panji in stenami čebelnjaka. Suh lep mah je rahla, vsled tega zračna in gorka snov, ki je tudi ne mara nobena golazen niti miši. Vrh tega ima še to veliko prednost, da nič ne stane. Neki hrvaški čebelar trdi, da je z obširnimi in natančnimi poskusi dožgal, da čebele bolje uspevajo in več meda nanesejo, ako so zadelane z mahom, nego tedaj, če uporabljamo za to žaganje. Sploh moramo poudarjati, da je ni slabейše snovi v to svrhu, nego je žaganje in drobno oblanje.

Podružnice, ki žele predavanj, naj **do konca t. m.** javijo, **kdaj** in **kje** hočejo imeti čebelarska predavanja. Tudi je žele, da označijo **t v a r i n o**, ki naj se obravnava na predavanjih.

Lovilnik za trote in matico. G. Fr. Hartman iz Vranskega nam je poslal načrt in opis lovilnika za trote in matico. Žal, da za enkrat ne moremo priobčiti podob, ker ni mogoče dobiti klišejev. Sicer pa v tem slučaju popolnoma zadostuje opis. Lovilnik g. Hartmana je navadni lovilnik za roje, kakor je znan vsakemu čebelarju in je bil v našem listu svoj čas že opisan in narisan. Namesto žične mreže ima naš lovilnik **m a t i č n o r e š e t k o**, ki zadrži samo trote in matico, čebele se pa presejejo in zlete. Ta lovilnik uporablja g. Hartman posebno pri družicah in sploh pri rojih, ki jih namerava vrniti plemenjakom. Ko začne rojiti iz panja, nastavi lovilnik, v katerem ostane pa samo matica in troti. Čebele zlete pa skozi rešetko v zrak in se vrnejo same v plemenjak, ko ne najdejo matice. Seveda se zgodi, da mlada vitka matica tudi pogodi skozi rešetko. Zato pa pravi g. Hartman, da je treba tako rešetko na gladki kovinski podlagi nekoliko potolči, da se vrzeli primerno zože. Pripravo uporablja g. Hartman tudi za to, da lovi z njo trote,

dasi bi v to svrhu boljše izhajal s prepostejšo in majhno pripravo, ki bi morala biti tako narejena, da ne bi ovirala izleta delavkam iz panja in v panj. Troti bi morali imeti prost izhod iz panja skozi begalnico v dotično pripravo, iz katere bi pa ne mogli ne v zrak ne nazaj v panj. Tak lovilnik za trote bi ostal na panju lahko par dni, da bi se odstranili vsi troti. Samo žrela naših panjev so nekoliko preozka za to napravo. Sicer se da to tako urediti, da se polovica žrela zapre z begalnico, ki se odpira na ven, polovica pa z matično rešetko.

Prejeli smo od nekega čebelarja sledeče pismo, ki ga priobčujemo kot kuriozum brez komentara:

»Spoštovani gospod! V Sloven. Čebelarju št. 6., berem o nekem oskrbniku čebel — Vildmanu. Zahvaljujem pisatelja za ta zanimiv članek. Dasi ga ne morem prav verjeti, ga vendar odobravam, ker sem sam poskusil s čebelami štiri stvari, ki so se mi vrlo dobro obnesle. I. Prva stvar, ki je potrebna za vsakega malega in velikega čebelarja, zlasti pa za onega, ki je navezan na službo in ne utegne čakati na roje in za one, ki imajo kakor jaz sovražne sosedje, je ta, da zna roju ukazati kam naj se vsede. Kakor znano razpošlje panj predno ali ko roji, nekaj čebel iskat stanovanja za roj. Tem čebelam je treba pokazati na vrtu prazen panj ali košnico ali pa tudi samo vejo na drevesu, kjer želimo, da se vsede. Brez skrbi se bo potem roj vsedel ravno tam kamor mu pokažemo, najsibo prvec ali drugec — to je vseeno. Te čebele, voditeljice roja, je treba poznati, kar ni težko. Matica namreč ne vodi roja, ampak čebele voditeljice. Te se vsedejo na drevo ali košnico in čakajo na matico, če je ni, jo gredo iskat in le če je ne najdejo, se ne vrnejo nazaj. Brez matice seveda ni roja. — II. Imam 12 panjev. Teh 12 družin lahko pošljem na rop uro daleč, in dotičnemu čebelarju vse oropajo in si ne more pomagati na noben način, kajti poslane čebele ne gredo posamez, ali po dve, tri, kakor navadne roparice. To gre prav tako kakor na fronti, ko se je zakričalo hura! hura! Vseh 12 družin izleti naenkrat izropat odkazan čebelnjak. — III. Ako so kje v gozdu v kakem duplu čebele in se jim približam v razdalji četrte ure, pridejo k meni pokazati, kje so in jih naenkrat najdem. Če bi jih ne bilo v tej daljavi naokolu mene, grem četrte ure dalje, na katero stran se mi zdi in jih gotovo najdem. — IV. Mojih 12 družin morem razložiti po svojem vrtu sat za satom ali okvir za okvirjem ne da bi me katera pičila, dočim

bodo tujce pikale. Moje čebele me ne pikajo. Naj delam z njimi kar hočem, niti ena se me ne loti.

UREDNIŠKA LISTNICA.

Zaradi reda v poslovanju in da se po nepotrebnem ne zapravlja dragoceni čas, nujno prosimo vse podružnice in posamezne člane, da se pri dopisovanju v društvenih zadevah ravnaajo brez izjeme po sledečem redu:

1. Na uredništvo »Slov. Čebelarja« v Ljubljani, Linhartova ulica 12, naj se pošiljajo izključno samo dopisi, poročila, vprašanja — sploh samo spisi, ki so namenjeni za list, pa nič drugega.

2. Vsi dopisi podružnic ali posameznih članov, naročbe na sladkor ali kako drugo blago, pritožbe in sploh vse, kar ni namenjeno za objavo v listu, naj se pa pošilja na naslov: »Slovensko čebelarsko društvo« v Ljubljani, Marijanišče.

3. Vse denarne pošiljatve, na-

menjene za društvo, torej članarina, naročnina, doplačila itd., naj se naslovljajo pa izključno na blagajništvo čebelarskega društva v Ljubljani, Jugoslovanska knjigarna.

Vprašanjem, ki zahtevajo pismen odgovor, naj se vedno pridene frankovan zavitek, opremljen z naslovom ali za kratke odgovore zadostno frankovana dopisnica. To velja za vse tri prej navedene naslove.

Poudarjam še enkrat, da nobena stvar poslovanja tako ne ovira, nego napačno naslovljanje in ako se v enem in istem pismu zahtevajo stvari, ki spadajo v različno področje. Društveni tajnik, njegov blagajnik ter urednik »Slov. Čebelarja« stanujejo daleč narazen in se ne morejo shajati vsak dan in prenašati take zmedene pošte drug do drugega. Le ako se bodo podružnice in člani držali tega potrebnega reda, bo tudi odbor reševal vse hitro in v redu.

Prodám nov ličen čebelnjak

za 18 A.-Ž. panjev, 12 do 14 Gerstungovcev z okvirji in satjem brez čebel in 6 ležečih panjev iste mere. — E. Künzl, gozdarjeva soproga, Draga pri Kočevju.

Prvo mariborsko čebelarsko mizarstvo

Maribor, Ptujška cesta 14, Tezen 7.

Priporočam se za izdelovanje vsake vrste panjev in raznih delov Posebno priporočam A. Ž. panje, izdelujem tudi dvojake, Kuntzscheve panje i. t. d.

P. J. Alberer.

Alberti-Žnideršičeve panje

natančno po meri izdelane razpošilja,
izdeluje tudi po vzorcu panje vseh drugih sistemov

Čebelarsko podjetje Viktor Vokač,
Dvor, Kranjsko.